

GELENEKSEL SPOR DALLARI

ATLI CİRİT SPORU

Atlı cirit sporu, diğer tüm sporlarda olduğu gibi belirli kuralları ve gelenekleri olan bir spor dalıdır. Bir oyun veya hareketin spor olmasının en önemli unsuru belirli kurallarla yapılmasına bağlıdır. Kuralları ile yapılan bu

Türklerin tarih sahnesine çıkışıyla birlikte cirit sporu yapılmaya başlamış ve günümüze kadar kurulmuş olan Türk Devletlerinin hepsinde bu spor dalı yapılmış heyecan ve beğeniyle izlenmiştir.

Bilhassa Osmanlılarda en yüksek popolaritesini

hareket ve oyunlar rakip kişi veya takımlarla yarışma halinde yapılması durumunda ise sportif müsabaka niteliği kazanır. Bu niteliklere fazlasıyla sahip olan atlı cirit sporu heyecanlı, seyirciyi doyurucu, üstün disiplin ve eğitim ile zeka ve hareket yeteneği gerektirdiği gibi aynı zamanda cirit atının da sporcuyla birlikte süratli, dayanıklı ve eğitilmiş olması, sporcuyla atın bütünleşmesi özelliklerine sahiptir.

Tarihçesi:

Atlı cirit sporunun Orta Asya Türk Boyları arasında eski çağlardan bu yana yapıldığına birçok yazılı kaynaktan verilmektedir. Savaşçıların savaşa hazırlanmaları, savaş kabiliyetlerinin artırılması ve savaşlarda atın rolü gereği hem savaşçıların hem de atların zinde, güçlü ve becerilerinin geliştirilmesi amacıyla yapılan eğitimler sonucu, atlı cirit sporunun ortaya çıkmış olduğu yine bu kaynaklardan anlaşılmaktadır. Eski çağlarda oynandığı şekli ile günümüzde yapılan şekli aynı olmasından dolayı da herhangi bir değişikliğe uğramamıştır.

kazanmış, halkın ve saray çevresinin her türlü şölen ve eğlencesinde yer almıştır.

Daha sonraları birçok sporun ortaya çıkması ve gençliğin bu yeni sporlara yönelmesi, aynı zamanda bu sporların resmi statüye almış olmalarına rağmen, atlı cirit unutulmamış, bu spor dalı halkımız tarafından günümüze kadar yaşatılmış.

Geleneksel Spor Dalları Federasyonunun 1996 yılında kurulmasını müteakip, atlı cirit sporu da resmi statü kazanmış, gündün güne gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla birlikte resmi sportif organizasyonlar statüyle kuralları ile bir disiplin altına almış ve yapılmaya başlanmıştır.

Günümüzde Doğu Anadolu, Batı Anadolu grup müsabakaları ve Türkiye Şampiyonası olmak üzere çeşitli yarışmalar Geleneksel Spor Dalları Federasyonu tarafından yapılmaktadır.

Rekabet, heyecan ve üstün yetenekleri içeren bu spor dalının, olanaklarının artmasıyla, kısa zamanda yaygınlık kazanacağına ve çok sayıda seyirci potansiyeline ulaşacağına inanıyorum.

GELENEKSEL SPOR DALLARI

KIRKPINAR'IN TARİHÇESİ

635.sinin içinde bulunduğumuz Tarihi Kırkpınar Güreşleri'nin doğuşuna ilişkin çeşitli rivayetler vardır. Bunların en yaygın olanı kısaca şöyledir:

1346 yılında Orhan Gazi'nin Rumeli'yi ele geçirmek için düzenlediği seferler sırasında, kardeşi Süleyman Paşa 40 askerle Bizanslılar'a ait Domuzhisarı üzerine yürür. Baskınla burasını ele geçirirler. Öteki hisarların da ele geçirilmesinden sonra, 40 kişilik öncü birlik geri dönerler ve şimdi Yunanistan'ın topraklarında kalan Samona'da mola verirler. 40 cengaver burada güreşe tutuşurlar. Saatlerce süren güreşlerde, adlarının Ali ile Selim olduğu rivayet edilen iki kardeşin bir türlü yenilemedikleri görülür.

Daha sonra bir Hidrellez gününde, Edirne yakınlarındaki Ahıköy çayırında aynı çift yeniden güreşe tutuşurlar. Bütün bir gün güreşmelerine rağmen yine yenilemeyen kardeş pehlivanlar, gece boyunca da mum ve fener ışığında mücadelelerini sürdürmeye devam ederler. Ancak solukları kesilerek oldukları yerde can verirler.

Arkadaşları onları aynı yerdeki bir incir ağacının altına gömerek oradan ayrılırlar. Yıllar sonra ise yanı yere gittiklerinde iki pehlivanın mezarlarının bulunduğu yerde gür bir pınar görürler. Bundan sonra halk orada yatanların anısına o yöreye "KIRKPINAR" adını verir.

1928 yılında ülkede meydana gelen ekonomik sıkıntılar nedeniyle ağalığa talip çıkmayınca, güreşleri organize ve gelenleri ağırlama işi Kızılay ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından üstlenilmiştir.

Yunanistan'ın Samona köyünün merası içindeki alan asıl KIRKPINAR çayırılığıdır. Balkan Savaşları ve Birinci Dünya Savaşı sonunda Kırkpınar Güreşleri Edirne ili Mustafapaşa yolu arasındaki "Virantekke" denilen yerde düzenlenmiştir. Cumhuriyet'ten sonra 1924 yılında ise güreşler Edirne'nin Sarayıçi mevkiinde yapılmaya başlanmıştır.

Kırkpınar Güreşleri 1928 yılına kadar ağalar tarafından düzenlenmiştir. Güreşlerdeki ödülleri ve misafirlerin ağırlanmasını hep ağalar karşılamıştır. Ancak 1928 yılında ülkede meydana gelen ekonomik sıkıntılar nedeniyle ağalığa talip çıkmayınca, güreşleri organize ve gelenleri ağırlama işi Kızılay ve Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından üstlenilmiştir.

1946 yılında ise Tarihi Kırkpınar Güreşleri Edirne Belediyesi'nce düzenlenmeye başlanmıştır.

GELENEKSEL SPOR DALLARI

HATAY ABA GÜREŞİNİN TARİHÇESİ

Aba Güreşimiz tarihin derinliklerinden gelmiş; gene tarihin karanlıklarında kaybolmuş, Hatay ilimizde ve Gaziantep yöresinde yapılmasına rağmen Türkiye'de çok az iller tarafından bilinmekte olan bir güreş türüdür.

Oysa Aba Güreşimiz Rus, Güney Koreli, Japon ve Kanada'lı spor araştırmacıları tarafından çok iyi bilinmektedir. Bu araştırmacılar Orta Asya'dan yola çıkmakta ve araştırmalarını ilimize kadar devam ettirmektedirler.

Aba Güreşimiz adını güreş esnasında güreşçilerin üzerine giydiği giysiden almıştır. Aba Orta Asya'da Türk'ün göçebe (çadır) hayatı yaşadığı dönemlerde hayvanlarından elde ettiği yün ve kıldan örülmüş bir giysidir.

Eğer Aba'yı tarihi çizgisi içerisinde izlersek, aba bazen bayramlık, bazen cenk giysisi, ayrıca çoban kepeneği, mehter başlığı ve derviş takkesi olarak tarih boyunca kullanılmıştır. Başlangıca bu kadar tarihi önemi olan aba; tarihler boyunca çeşitli amaçlarda kullanılan aba, günümüzde sadece aba güreşi esnasında ve folklorcular tarafından giyilmektedir.

Aba güreşimizin doğuş yeri yukarıda da belirttiği üzere Orta Asya'dır.

Elimizdeki kaynaklara göre bu gün Moğol-

istan, Türkmenistan ve Dağıstan'da çok az farklılıklarla da olsa aba güreşi yapılmaktadır.

Orta Asya'dan büyük göçle gelenlerden Anadolu'ya yerleşenler, Aba Güreşini devam ettirmişlerdir. Bilhassa Güney illerimize yerleşen boylar yüz yıllardır bu aba güreşi geleneğini devam ettirmişlerdir. Bu gün ise Aba Güreşi devam ettirmişlerdir. Bilhassa Güney illerimize yerleşen boylar yüz yıllardır bu Aba Güreşi Geleneği'ni devam ettirmişlerdir. Bu gün ise Aba Güreşi sadece Hatay ve Gaziantep yörelerinde varlığını devam ettirmektedir. Buna rağmen her iki yöremizde de folklorik ve kültürel açıdan büyük farklılıklar göstermektedir. Örneğin güreşin yapıldığı alandan, güreşçilerin ve seyircilerin hal ve hareketine kadar her şey gelenek ve göreneklere bağlı bir şekilde devam etmektedir.

1980 yılına kadar Aba güreşimiz tek boy (siklet) olarak yapılmaktaydı, bu gün ise Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün girişimiyle yedi (7) boy yapılmaktadır. Aba güreşçilerimiz minder güreşine iyi bir kaynak olup, Güreş Eğitim Merkez'lerinde okuyan çocukların çoğu bu sporun içinden gelmektedir. Bilhassa Hatay'ın on bir ilçesi olmasına rağmen Antakya (merkez), Yayladağı ve Altınözü ilçelerimizde ve köylerinde yapılan güreşlere binin üzerinde gürüşçi katılmakta olup, yöremizde (Hatay'da) güreşler genelde dini ve milli bayramlarımızda yapılmaktadır.

Ayrıca Gaziantep ile Hatay Aba güreşi arasında büyük farklılık olduğu güreş otoritelerince bilinmektedir. Oysa Hatay Aba Güreşi serbest ve ireko-romen ve karakucak güreşleri ile Judo sporuna çok yakın olup bu sporlarla uğraşanlar tarafından kolaylıkla yapılabilir.

Diğer bir anlamda Judo sporunda yapılan ayak oyunlarının büyük çoğunluğu Aba güreşimizde de yapılmaktadır. Yani günümüzün Judo'su Aba güreşinin modernize edilmiş şekli diyebiliriz.